Luontopaneelin lausuntokeskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmsta (VNS 9/2025 vp)

Ympäristövaliokunta 12.12.2026

Juha Aalto, Tutkimusprofessori, Ilmatieteen laitos, Luontopaneeli

Maankäyttösektorin alijäämä on merkittävä riski

- Suunnitelmasta: ”Arvio maankäyttösektorin laskennallisesta alijäämästä on hyvin mittava, noin 110–115 Mt jaksolta 2021–2025”. ”Mikäli taakanjakosektorin päästökiintiötä ei jonain vuonna saavuteta, siirtyy vaje seuraavalle vuodelle korotettuna kertoimella 1,08”.
- Riskin toteutumiseen ja seurauksiin tulisi pureutua huolella.
- Ilmastopaneeli on arvioinut, että viime vuosien hakkuutasolla maankäyttösektorin alijäämän siirtyminen katettavaksi taakanjakosektorilla voisi johtaa noin 46 Mt CO2-ekv. alijäämään, ja korkeammilla vuosihakkuilla (80 milj. m3) jopa 86 Mt CO2-ekv. alijäämään (Seppälä ym. 2025).

-> KAISU:ssa esitetyillä taakanjakosektorin toimilla jäädään kauas alijäämän kattamisesta.

Luontopaneelin ja ilmastopaneelin yhteiset viestit:

1. **Suomen ilmasto- ja luontotavoitteiden samanaikainen saavuttaminen edellyttää hakkuiden maltillistumista ja suojelupinta-alan laajentamista metsämaan metsissä (Seppälä ym. 2026).**
2. Tarkastelluilla hakkuutasoilla (60, 70 ja 80 Mm3 vuodessa) metsien kokonaishiilitase säilyy ilmasto kannalta sitä suotuisampana, mitä alhaisempana hakkuutaso pidetään. Tämä toteutuu koko 50 vuoden tarkastelujakson ajan.
3. Hakkuutaso 60 Mm3 vuodessa (hakkuutaso vuosina 1997-2012) mahdollistaa samanaikaisesti Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisen ja suojelupinta-alojen laajentamisen talousmetsien metsämaalla.
   - Vaikutus teollisuuden ainespuun saatavuuteen pienenee, jos energianpuun käyttöä samanaikaisesti vähennetään merkittävästi
4. Hakkuiden kasvattaminen 80 Mm3 :iin vuodessa olisi ristiriidassa ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamisen kanssa. **Suomi jäisi todella kauas lähitulevaisuuden ilmastotavoitteistaan**, eikä hakkuutaso ole yhteensovitettavissa suojelun lisäämisen ja talousmetsien monimuotoisuuden vahvistamisen kanssa. Näin korkea hakkuutaso on Suomen 2050-luvulle ulottuvien pidemmän aikavälin ilmastotoimien ja luontotavoitteiden saavuttamisen kannalta haitallinen.

Huomio maankäyttösektoriin ja hakkuutasoihin

- Suomen tulee päivittää maankäyttösektorilla vaadittavat toimet, esimerkiksi päivittämällä Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) ja lisäämällä tarvittavaa tarkastelua ja toimia KAISUun
- KAISUssa olisi syytä käsitellä laajemmin hakkuumäärien vaikutusta ilmastotavoitteille. Hiilinielujen vahvistaminen vaatii hakkuutasojen tarkastelua ja hakkuumäärien hallitsemista. Tätä tukee myös kansalaiskyselyn viesti: ”Tärkeimpinä keinoina ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi pidettiin teollisuuden hiilidioksidin talteenottoa ja hyötykäyttöä polttoaineina ja/tai materiaaleina, jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta suometsissä sekä hiilinielujen kasvattamista vähentämällä avohakkuita”.

Luontokatoa ja ilmastonmuutosta on ratkottava yhdessä

- Suunnitelmassa nostetaan esiin hallitusten välisen luontopaneeli IPBESin ja ilmastonmuutospaneeli IPCC:n yhteinen näkemys, jonka mukaan ilmastonmuutos ja luontokato on ratkaistava yhdessä.
  - Luontohaittojen välttämisen, minimoimisen ja väistämättömien haittojen kompensoinnin tulisi olla sisäänrakennettuna osana ilmastotoimien suunnittelussa.
  - Esitykset toimien kohdistamiseksi ja hankkeiden luontohaittojen välttämiseksi kuitenkin puuttuvat.
- Suunnitelma kaipaisi lisää ajatuksia siitä, miten osana vihreää siirtymää on mahdollista välttää luontohaittoja ja etsiä keinoja, jotka samanaikaisesti tukevat ilmastotavoitteita ja luontotavoitteita
  - Monihyötyiset toimet paremmin esiin: mm. turvemaiden ennallistaminen ja hiilivarastojen säilyttäminen, luonnon monimuotoisuutta tukevat viljelymenetelmät tukevat myös hiilensidontaa, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen metsissä tukee resilienssiä, ilmastonmuutokseen sopeutumista ja vahvistaa hiilivarastoja.
  - 6000 hehtaarin suojelualueiden lisäys vuodessa Etelä-Suomen rehevillä kasvupaikoilla, tuottaisi vuoteen 2035 mennessä 1,7 Mt CO2 ekv. lisäyksen puuston hiilinieluun. Maaperän ja kuolleen puuston hiilivarasto kasvaisi perustetuilla luonnonsuojelualueilla. Vanhojen ja vanhenevien metsien suojelun lisääminen on välttämätön toimi Suomen luontokadon pysäyttämiseksi, mutta myös tärkeä toimi maankäyttösektorin hiilensidonnan vahvistamiseksi.

Vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle ymmärrettävä laajemmin

- Vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle on ymmärretty hyvin paikallisiksi.
  - Esimerkiksi maankäytön ja metsätalouden luontovaikutukset voivat kuitenkin herkästi koskettaa laajojakin alueita.
- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa oleellista on eri kohteiden suojelun lisäksi vahvistaa alueiden kytköksiä, jotta lajit pystyvät siirtymään alueilta toisille – ilmaston lämmetessä kytkeytyneisyyden merkitys kasvaa. Yksittäisenkin kohteen heikentämisellä voi olla merkittäviä vaikutuksia, jos ekologinen yhteys katkeaa.
- Tuotteiden elinkaarien ja materiaalivirtojen kautta syntyvät luontovaikutukset voivat olla laajoja. Suunnitelmassa todetaan, että näitä voi olla hankala vertailla. **Tuore tutkimus tarjoaa välineet vertailuun.** Esimerkikisi suomalaisten kulutuksen luontojalanjälkeen on kehitetty tuore laskentamalli (El Geneidy 2025).

Lisähuomio

- Suunnitelmassa mainitaan kahteen kertaan, että ”**kestävä biotalous** on ratkaisu moniin ilmastoa ja luonnon monimuotoisuutta koskeviin kysymyksiin.” Olisi tärkeää määritellä tarkkaan, mitä kestävällä biotaloudella tarkoitetaan. Lähtökohtaisesti metsien käyttö sisältää riskejä luonnon monimuotoisuudelle eikä biomassan poltto ole hiilineutraalia etenkään lyhyellä aikavälillä.

Luontopaneelin lausunto kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta (VNS 8/2025 vp)

Ympäristövaliokunta 12.12.2026

Juha Aalto, Tutkimusprofessori, Ilmatieteen laitos, Luontopaneeli

Hiilinielut keskeisiä myös energia- ja ilmastostrategian kannalta

- Taakanjakosektorilla tehtävillä päästövähennyksillä ei pystytä kuromaan umpeen kuilua, joka on syntynyt maankäyttösektorin kasvavien päästöjen ja pienentyneen nielun vuoksi.
- Strategiassa toistetaan useaan kertaan, että metsien käyttöä ei hallitusohjelman mukaan rajoiteta. **Hiilensidonnan vahvistaminen vaatii kuitenkin selkeää politiikkaohjausta.**
  - Johdonmukainen metsienkäytön ohjaus ja hakkuumäärien hillitseminen on tarpeellista puuntuotannonkin näkökulmasta. Vuosien 2019–2024 tilastoitu runkopuun hakkuukertymä ylitti suurimman ylläpidettävissä olevan hakkuukertymäarvion jo seitsemässä eteläisen ja keskisen Suomen maakunnassa (Luonnonvarakeskus 2025).
  - Toimijat ovat nykyisinkin sitoutuneet sertifikaatteihin, jotka rajoittavat sitä, mitä metsissä voi tehdä. Päätöksentekijöiltä olisi vastuullista päättää ohjauskeinoista, joilla maankäyttösektori saadaan käännettyä takaisin hiilen nieluksi ja metsäsektorin kestävyys pystytään varmistamaan.

Toimenpidepaketti metsien kasvun ja hiilensidonnan vahvistamiseksi

- Strategiassa esitetyn toimenpidepaketin vaikutukset ja suunta ovat hyvin epävarmoja.
- Olisi tärkeää, että t**oimenpidepaketin luontovaikutukset arvioitaisiin**. Sekä positiivisia että haitallisia luontovaikutuksia:
  - Etenkin kiertoaikojen pidentäminen, sekapuustoisuus ja jatkuvapeitteinen metsänkäsittely **tukevat** metsäluonnon monimuotoisuutta.
  - Metsänuudistamisen vauhdittamisella ja lannoittamisella on mitä todennäköisimmin **myös haitallisia** luontovaikutuksia.
  - Metsityksen luontovaikutukset riippuvat siitä, millaiselle alueelle metsitys kohdistuu.
- Panostukset kasvihuonekaasuinventaario- ja seurantajärjestelmän kehittämiseen sekä hiilinielujen ja hiilivarastojen laskennan kehittämiseen havainnointijärjestelmän kautta ovat tarpeellisia.

Energia- ja ilmastostrategiaan tarvitaan vahvemmin esiin ilmaston ja luonnon kytkökset

- Panostuksia monihyötyisiin toimiin (samoja kuin mainittu KAISUn kohdalla)
- Ei merkittävää haittaa (DNSH) –periaatteen soveltaminen energiamurroksessa. Nyt strategia ei sisällä ohjausta haitallisten luontovaikutusten välttämiseksi.
- Tuulivoimaloiden etäisyyden kasvattaminen asutukseen voi johtaa tuulivoimaloiden sijoittamiseen arvokkaille luontoalueille.
  - Uusiutuvan energian hankkeita olisi hyvä pyrkiä sijoittamaan turvallisesti jo rakennettuun ympäristöön, jolloin paine uuden maan käyttöönottoon pienenisi.
  - Sosiaalien hyväksyttävyys
- Osana mineraalien saatavuuden turvaamista on oleellista, että ohjauskeinot luontohaittojen välttämiseen ovat riittäviä
  - Ekologisten haittojen aiheuttaja maksaa periaatteen muista kompensaatiovelvoitteen käyttöönottoa olisi syytä harkita.
- Energiamarkkinoiden kehittämisessä olisi syytä kannustaa voimakkaammin toimijoita, jotka pyrkivät luontohaittojen välttämiseen ja kompensoimiseen.
- Luontovaikutukset on arvioitu vain pinnallisesti eikä strategiassa esitetä toimia luontohaittojen välttämiseksi.

Luonnon monimuotoisuus tukee ilmastonmuutokseen sopeutumista

- Luonnoltaan monimuotoisten metsien resilienssi yleistyviä äärimmäisiä sääoloja, kuten helteitä ja kuivuutta (Aalto ym. 2023), sekä tuholaisia ja tauteja vastaan (Hantula ym. 2023) on usein parempi kuin tasaikäisissä yksilajisissa metsissä.
- Panostukset metsien ja soiden suojeluun sekä kosteikkojen ennallistamiseen parantavat ekosysteemien kykyä kestää ja puskuroida ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja samalla hillitsevät ilmastonmuutosta.
- Ruuantuotannossa luonnon monimuotoisuuden tukevat menetelmät tukevat samalla maaperän kestävyyttä ja pölyttäjien toimintaa muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa.
- Kaupunkialueilla monimuotoisen luonnon vaaliminen ja lisääminen sekä luontopohjaiset ratkaisut auttavat lämpötilojen ja valunnan säätelyssä sekä tukevat ihmisten hyvinvointia.

KIITOS!